

מראי מקומות - יומא

עח:

א. ואמינא ליה בתענית ציבור מאי וכו'

ואמינא ליה ביום הכפורים מאי

כתב השיח יצחק, שהטעם שלגבי תשעה באב לא נסתפק, הוא משום שאין בין תשעה באב ליום הכפורים אלא שזה ספיקו אסור וזה ספיקו מותר, כמו שאמרו בפסחים (נד:). והשאלה היא דוקא לענין שאר תענית ציבור, שיש צד שתענית ציבור חמור יותר, כדי שיצטערו יותר, מה שאין כן יום הכפורים, שמצוה לענגו, ובדבר שאינו מנעל אין איסור. והספק השני הוא, שתענית ציבור קל יותר, שהרי ספיקו מותר, ואינו חמור כמו יום הכפורים, וכן יש סמך לענויי יום כפורים מן התורה.

ב. הקיטע יוצא בקב שלו וכו'

פירש רש"י, שהטעם שרבי מאיר מתיר לו לצאת בקב שלו הוא משום שנחשב כמנעל. ורבי יוסי אוסר משום שאינו מנעל, ובשבת (סו:) הוסיף רש"י, שרבי יוסי אוסר משום שגם אינו תכשיט. אבל התוספות פירשו שלכולי עלמא מנעל הוא, והמחלוקת היא שלרבי יוסי כיון שאינו של עור, אינו מהודק, ויש לחוש שמא יפסק ויבא להביאו, ורבי מאיר לא גזר. והראש יוסף (שבת שם) כתב, שלפירוש רש"י אם יוצא בקב זה לרשות הרבים לרבי יוסי חייב חטאת, ולפירוש התוספות הוא רק איסור דרבנן. עוד כתב, שאם כבר יצא בקב זה, לדעת רש"י שהוא איסור דאורייתא, ודאי צריך לשלפו, ודעת התוספות יש לדון, שיהא מותר להמשיך כך משום כבוד הבריות (ועיין שם מה שדן בזה). עוד כתב לדון במה שאמרו שמנעל של עץ המחופה עור כשר לחליצה, האם הוא מחופה מבפנים או מבחוץ. והביא דברי ההגהות אשרי (שבת שם) שהוא מחופה מבפנים, וכתב שזהו לפירוש התוספות, שכשהוא מהודק אין לחוש, וכיון שיש עור מבפנים, הרי הוא מהודק ולא יפול. אבל לרש"י שהטעם משום משוי, יתכן שצריך שהעור יהיה מבחוץ, שעל ידי זה יש לו דין מנעל.

ג. תינוקות מותרין בכולן חוץ מנעילת הסנדל

וכו' הנך דרביתייהו הוא לא גזרו בהו רבנן

הקשה הר"ן (א:) על שיטת הרמב"ם שחמשת העינויין הם מן התורה, כיצד מותר לגדולים לרחוץ את הקטנים, והרי אין בזה סכנה, ולכאורה יש בזה איסור שלא תאכילום, שאסור להאכיל איסורים לקטנים, ומכח זה וראיות נוספות הוכיח ששאר עינויין הם רק מדרבנן. וכתב האבי עזרי שהאיסור של לא תאכילום נאמר רק לענין איסורין, ולא לענין מצוות עשה. וכיון שמצות ועניתם היא מצות עשה של שבתון, וכמו שכתב הרמב"ם, לא נאמר על זה איסור של לא תאכילום. והקשה על הרשב"א הסובר שאין איסור של 'לא תאכילום' באיסורין דרבנן, ואם הרשב"א סובר כהראשונים שחמשת העינויין הם מדרבנן, מה היתה ההוה אמינא לאסור אותם לקטנים. ותירץ על פי היסוד הנ"ל, שהאיסור של ועניתם הוא מצות עשה, ועל כן שייך בזה מצות חינוך, ועל כן לולא הטעם של 'היינו רביתייהו' היה צד לומר שאסור בקטנים.

ד. האי מאן דבעי למיטעם טעמא

דמיתותא ליסיים מסאני וליגני

מכאן הקשה הרש"ש על מה שכתב הבית יוסף (או"ח סי' שיז) בשם ספר התרומות שתלמידי חכמים ישנים כל ימות השבוע במנעליהם, וצריך עיון.

ה. הנך דרביתייהו לא גזרו בהו רבנן

כתב השיח יצחק, שאף שאפשר לרחיצה וסיכה על ידי כלי, בלא שיד ההורים יגעו במים ובשמן, מכל מקום משמע שכיון שהתירו, התירו לגמרי, לפי שכך הוא דרך גידול התינוקות, ומועיל יותר לתינוק באופן זה.

ו. אם מחמת סכנת עקרב מותר

הקשה התוספת יום הכפורים, שבמקום סכנה פשוט שמותר, ומה החידוש בזה. וכתב, שמפני זה פירש רש"י מקום שיש לחוש לעקרבים מותר כל אדם לנעול. והיינו, שאפילו במקום שיש רק ספק עקרבים, מותר לכל אדם לנעול.